

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Дипломна робота

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр"

**ЗАСОБИ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ЯВИЩА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНОМУ
АНГЛОМОВНОМУ СОЦІУМІ**

Виконала:

студентка VI курсу 62 групи
напряму підготовки: 020303 Філологія
спеціальності: 8.02030302 Мова і
література (англійська)*

Христюк Аліна Володимирівна

Науковий керівник:

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри міжкультурної комунікації

Савчук Інна Іванівна

ВСТУП

Наростання процесів глобалізації, її сучасний силовий характер і негативні соціально-економічні наслідки для багатьох країн об'єктивно висувають на порядок денний питання про перспективи, місце та роль глобалізації і системи глобалізму на світовому розвитку.

Явище глобалізації спостерігається в усіх сферах життя суспільства. Глобалізація сприяє зростанню економіки держав, розвитку культури, інноваційних технологій, що здійснюється за допомогою швидких темпів її розповсюдження.

За останнє десятиліття нові продуктивні сили і нові політичні реалії привнесли небачені зміни у розвиток світової економіки. Створюване на наших очах глобальне співтовариство, змінює світ радикальніше і швидше, ніж всі відкриття та наукові прориви колишніх століть. Швидкість і глибина змін кидають виклик здатності людини і людства орієнтуватися в навколишньому світі, вимагають позначити координати пережитого етапу, відповідним чином адаптувати свою свідомість. Іншими словами, стрімко мінливий світ відображається в мовній картині світу.

Спроби інтерпретувати поняття глобалізації робляться в політиці, соціології, історії та інших суспільних науках. Одні автори вважають, що суть і динаміка глобалізації визначається економічними процесами (А. І. Неклеса [41], А. І. Уткін [61]); зокрема, А. Вебер, пов'язуючи економіку з політикою та ідеологією, наполягає на тому, що глобалізація, насамперед – продукт технологічного розвитку [11, с. 323]; У. Бек розглядає культурну глобалізацію лише як резонансне явище, що супроводжує економічну активність. При певному розмаїтті цих поглядів однозначність її розгляду особливо характерна для представників економічних наук [6, с. 245].

Різні оцінки культурних і цивілізаційних факторів, їх співвідношення в сучасному глобалізаційному процесі отримали своє відображення в працях Е. Дюркгейма [21], А. Кребера [27] та інших авторів.

Актуальність дослідження обумовлена глобалізаційними процесами, які визначають життя сучасного суспільства. Глибше і точніше зрозуміти їх сутність допомагає концептуальний аналіз їх назв, що значною мірою зробив актуальним пізнання глобалізації як концепту. Феномен глобалізації володіє рядом сутнісних ознак, серед яких найбільш значущими для даного дослідження є розвиток уніфікованих інформаційних технологій, уніфікований рівень споживання культури.

Мета дослідження полягає в концептуальному аналізі генезису та трансформації глобалізаційних процесів в культурній рефлексії наукової фантастики та сучасного газетного дискурсу.

Завдання: 1. Розглянути культурно-когнітивні аспекти структури концепту.

2. Здійснити концептуальний аналіз поняття глобалізації та створити його фрейм.

3. Визначити позитивно та негативно маркований зміст концепту ГЛОБАЛІЗАЦІЯ у сучасному агломовному художньому та газетному дискурсі.

4. Порівняти між собою результати дослідження.

Об'єкт дослідження – одиниці сучасної англійської мови, що позначають явище глобалізації і ставлення до нього сучасного англomовного соціуму.

Предмет дослідження – когнітивні особливості одиниць сучасної англійської мови на позначення проявів глобалізації.

Методи дослідження – У даній роботі були використані наступні методи: *порівняльний*, для порівняння позитивної та негативної оцінки явища глобалізації; *концептуальний аналіз* – для встановлення семантичного змісту концепту ГЛОБАЛІЗАЦІЯ; *інтерпретаційний*, за допомогою якого здійснювалась обробка та інтерпретація даних художнього та публіцистичного тексту; *метод фреймового моделювання* для структурування знання і систематизації одиниць сучасної англійської мови на позначення елементів глобалізації.

Теоретична значущість дослідження визначається його внеском у розробку проблем когнітивно-дискурсивного аналізу, в теорію концептуальної

інтеграції і в теорію дискурсу. Проведене дослідження дозволяє довести можливість експлікації змісту концептів і процесу концептуалізації, головним чином, на основі дискурсивного аналізу, інвентаризувати концепти. Показана унікальність феномена глобалізації в концептуальній і мовній картинах світу. Теоретично важливою є розроблена в дослідженні проблема формування концепту глобалізації в громадській мовній свідомості. Аналіз художнього та газетного дискурсу дозволяє зареєструвати в деталях та диференціювати мовні одиниці, з метою формування того чи іншого позитивного чи негативного стереотипу оцінок в мовній свідомості.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що матеріали дослідження можуть бути застосовані як у наукових, так і в освітніх цілях: при аналізі концептосфер інших областей знання, у лекційних курсах з загального мовознавства, лексикології англійської мови, спецкурсах з когнітивної лінгвістики, у практиці перекладу та складання словників.

Наукова новизна дослідження полягає у новому підході до вирішення питання вираження явища глобалізації у сучасному англomовному соціумі та розширеного уявлення про структуру, зміст і функції глобалізації в рамках концептуального підходу.

Матеріалом дослідження слугували романи сучасних американських письменників у кількості сторінок 772 сторінки, а також фрагменти англomовних журналів та дані лексикографічних джерел.

Структура роботи. Дана робота складається зі змісту, вступу, чотирьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, резюме, додатків та списку використаних джерел.

- у вступі обґрунтовано актуальність дослідження, визначено мету й завдання, окреслено наукову новизну, теоретичне і практичне значення основних положень та одержаних результатів, розкрито об'єкт і предмет роботи, описано методи дослідження;

- у першому розділі розглянуто когнітивні особливості позначення дійсності, культурно-когнітивні аспекти структури концепту та концептуальну картину світу;

- у другому розділі розкрито поняття фрейму як когнітивної структури, проаналізовано метод концептуального аналізу, проведено концептуальний аналіз концепту ГЛОБАЛІЗАЦІЯ та створена фреймова модель предметно-акціонального фрейм;

- у третьому та четвертому розділах проаналізовано романи сучасних американських письменників у кількості сторінок 772 сторінки, а також англomовні журнали, встановлено позитивно та негативно маркований зміст концепту ГЛОБАЛІЗАЦІЯ у сучасному англomовному газетному та художньому дискурсах та здійснено порівняння даних.

Апробація результатів дослідження. Апробацію результатів наукового дослідження здійснено на VI Міжнародній науково – практичній конференції студентів та молодих науковців “Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації”, яка відбулася 21 березня 2014 року та II Міжнародній студентській інтернет конференції «English in Interdisciplinary context of Life-Long Education», яка тривала з 22 квітня по 16 травня 2014 року в Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка.

На основі дослідження написано та опубліковано дві статті [52; 53].